

У пошуках сенсів

Частіше за все, відвідуючи художні події, збираю небайдужих до прекрасного друзів та знайомих, і влаштовую так званий «забіг по галереям» – за один день – декілька виставок. Якщо обійти майже всі за раз – на карті утвориться «галерейне кільце Харкова». Так можна відбудувати розуміння, яке воно художнє життя міста, хоча б сьогодні. Але компанія не головний чинник чи мотиватор відвідування. Якщо кортить ти біжиш і дивишся сам, може не на одну годину.

Останнім часом, компанія моя незмінна, вона виникла з дискусії про мистецтво та бажання стати такими собі Вергіліями один для одного, я у світ мистецтва, мій супутник у світ філософії. Вільна бесіда схиляється від Камю чи Хайдеггера, проблем бунту та нігілізму до екскурсу в іконоборний період, розмови про барокове світосприйняття чи цікавих фактів на кшталт фарб з мумій. Але окрім безкінечних тем для обговорення цікаве ще й інше, можливо дещо егоїстичне з мого боку – зрозуміти як сприймається сучасне мистецтво молодим поколінням, до котрого відносимось, безперечно, і ми.

Цього разу у просторі галереї збирається різна молодь, виділити з натовпу нас – складно, окрім того, що я мружу очі і постійно ближче ніж потрібно біля полотен (про окуляри чомусь забуваю), а мій супутник, завжди трохи вище за всіх, вдумливо вдивляється у роботи, або «читає» їх мені. Так, справді читає, розкриваючи зміст знаків та символів окремо або у їх сукупності, вказує на посилання. Йому не важко побачити та зрозуміти сенси, котрі заклав автор, свідомо чи ні. На мій погляд, на цьому позначилась його гарна обізнаність з філософії та історії, а окрім цього критичне мислення. Після детального аналітичного підходу, я у свою чергу час від часу звертаю увагу супутника на деталі художньої мови, відмічаючи живописність чи графічність, особливості кольорового рішення, техніки виконання.

Відволікаюсь та оглядаюсь, глядачів багато, одразу виділяю студентів академії дизайну та мистецтв, котрі також подовгу вдивляються, частіше за все «висмикуючи» цікаві для них нюанси виконання, практично на кожній виставці.

Пам'ятаю як дивували мистецтвознавці, котрі могли годинами оглядати виставку чи окреме полотно, зараз – ні. Біля кожної роботи затримуємось: ділимося враженнями, сперечаємось з приводу інтерпретації, для мого супутника витвір мистецтва – це загадка, головоломка, код який можна зламати. Не дивно, що під кінець відчуваєш сильну фізичну втому, іноді не втримуюсь, кидаю погляд і проходжу далі, швидко, сприймаю інтуїтивно....

Повертаємось з галереї. Серед тем для обговорення майже завжди виринає та, що якимось чином була випадково вихоплена з розмов глядачів у різних варіаціях: «У чому сенс?». Насправді, вона моделює думку, що мистецтво, яке є зараз – безглузде, жахливе, егоїстичне і взагалі – не мистецтво.

Хоча це твердження не об'єктивно та не аргументовано воно також претендує бути критерієм оцінювання сучасного мистецтва. Тут влучно можна примінити принцип – не подобається, значить не розумію або, в даному випадку, – погано розумію образну мову. Якщо ж довести її до рівня хоча б intermediate, і не приходити у шок від формального образу чи дії, який повністю відрізає можливість імпліцитного – стає можливою критика.

Варіантів щодо того, яке повинне бути мистецтво зараз, багато. Тут і думка про те, що художників потрібно скеровувати мистецтвознавцям, твердження про необхідність розмежувати мистецтво, переосмисливши його функції та цілі. Однак, неупереджений погляд буде можливий через проміжок часу, зараз же необхідність – відкрито сприймати та реагувати на процеси, які відбуваються, адже нерозумно та непродуктивно щоразу слідувати одним й тим самим стереотипам.